

ΕΘΝΙΚΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΣΥΝΕΧΕΙΑ (Μάιος 2008)

Συγγραφέας: ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΡΩΜΑΝΟΣ

Πολύς ντόρος για το σχέδιο νόμου του ΥΠΕΧΩΔΕ, το καλούμενο από το νόμο Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (για συντομία Γενικό Πλαίσιο). Όποιος έχει κάποια επαφή με το θέμα εκπλήσσεται με τις προσμονές που έχουν καλλιεργηθεί στο κοινό, λες και από τη θέσπισή του θα αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά όλα τα χρονίζοντα ζητήματα του ελληνικού χώρου, αλλά και από τη σχετικά άστοχη κριτική. Το Γενικό Πλαίσιο δεν είναι κανονιστικό - είναι στρατηγικό. Πολιτικό κείμενο, εκφράζει από τη σκοπιά του χώρου τις βασικές προτεραιότητες και κατευθύνσεις της πορείας της χώρας στο τρίπτυχο της βιώσιμης ανάπτυξης: οικονομική ανταγωνιστικότητα, κοινωνική συνοχή και περιβαλλοντική προστασία.

Τα καίρια προβλήματα του Γενικού Πλαισίου ξεκινούν από την επιταγή του νόμου να θεσπιστεί με νόμο. Θα μπορούσαν αυτές οι κατευθύνσεις να προωθηθούν ως εθνική πολιτική με άλλη μορφή, όπως γίνεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αντίθετα με τον ανακριβή ισχυρισμό πως «όλες οι ευρωπαϊκές χώρες έχουν Εθνικό Χωροταξικό»[\[1\]](#), η διεθνής τάση σήμερα δίνει «έμφαση στην πολιτική χωρικής ανάπτυξης και όχι στα χωροταξικά σχέδια, με την κλασική έννοια του όρου.... μέσω γενικών οδηγιών και κατευθύνσεων, που παίρνουν ποικίλα ονόματα ανάλογα με τη χώρα: Spatial visions, schémas directeurs, guidance documents ή key decisions»[\[2\]](#).

Ζούμε όμως σε μια χώρα όπου αποτελεί θρησκευτική πίστη ότι η θέσπιση ενός νόμου λύνει τα πρόβλημα. Ξεχνώντας ότι ο νόμος αποτελεί βρόχο όταν οι συνθήκες μεταβληθούν, όπως συμβαίνει με ραγδαίο ρυθμό στα κοινωνικά και φυσικά φαινόμενα του χώρου. Το θέμα θα το βρούμε μπροστά μας. Βλέπε την τραυματική εμπειρία του Ρυθμιστικού Σχεδίου της Αθήνας, που χωρίς τροποποίηση από το 1983, οπότε «κατοχυρώθηκε» με νόμο, αποτελεί εμπόδιο στην εφαρμογή πολεοδομικών σχεδίων με τις ξεπερασμένες από τα πράγματα δεσμεύσεις του.

Η δε προβλεπόμενη κατά νόμο αναγκαία εναρμόνιση μεταξύ χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού «αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα του τρέχοντος συστήματος σχεδιασμού», που οδήγησε στην αναθεώρηση της σχετικής νομοθεσίας

σε χώρες με μεγάλη παράδοση στο χωρικό σχεδιασμό, όπως η Ολλανδία και η Μ. Βρετανία. Εκεί προβλέπεται η δυνατότητα της κεντρικής εξουσίας να χωροθετεί, υπό προϋποθέσεις, έργα εθνικής σημασίας, ακόμη και κατά παρέκκλιση του τοπικού ή περιφερειακού σχεδιασμού[3].

Και φτάνουμε στη δεύτερη εθνική ανωμαλία, τη μη τήρηση του νόμου. Στη συγκεκριμένη περίπτωση προέβλεπε διαβούλευση του ΥΠΕΧΩΔΕ με τους λοιπούς κρατικούς, περιφερειακούς και κοινωνικούς φορείς, που όμως δεν προηγήθηκε. Η ουσιαστική διαβούλευση, ιδιαίτερα με το Υπουργείο Οικονομίας, υπεύθυνο της σύνταξης και εφαρμογής του ΕΣΠΑ (Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Ανάπτυξης), θα ήταν ένδειξη αντιμετώπισης της γνωστής έλλειψης συνέργειας μεταξύ αναπτυξιακού και χωροταξικού σχεδιασμού. Πρόβλημα διεθνές αλλά πιο έντονο στη χώρα μας, όπου ο αναπτυξιακός-οικονομικός σχεδιασμός έχει το θεσμικό προβάδισμα: είναι και το ΕΣΠΑ εργαλείο χωροταξικής πολιτικής και, το βασικότερο, ελέγχει την κατανομή των πόρων. Αργά ή γρήγορα θα τεθεί το θέμα ποιο από τα δύο είναι το καταλληλότερο εργαλείο χωροταξικής πολιτικής (Γενικό Πλαίσιο ή ΕΣΠΑ) κι αν τέλος αυτά θα πρέπει να συγχωνευτούν σε ένα[4]. Η απάντηση θα μας έλθει μάλλον από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τα κρίσιμα θέματα της χωροταξίας, όπως η νομική δεσμευτικότητα των χωροταξικών σχεδίων και η συμπληρωματικότητα μεταξύ αυτών και του αναπτυξιακού προγραμματισμού, απαιτούν συζήτηση σε εξειδικευμένο επίπεδο. Η εκτός σχεδίου δόμηση αξίζει ξεχωριστό σημείωμα.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ» στις 7 Μαΐου 2008, σ. 60.

[1] Καμία χώρα δεν έχει, πλην της Πορτογαλίας, αλλά και εκεί οι δεσμεύσεις αφορούν μόνο στο Δημόσιο.

[2] Λουδοβίκος Κ. Βασενχόβεν, Εθνικός Χωροταξικός Σχεδιασμός. Περιεχόμενο, Διαδικασία. Σχέδια και Προγράμματα», περιοδικό «Νόμος και Φύση», Φεβρουάριος 2008.

[3] Τζίνα Γιαννακούρου, Το Θεσμικό Πλαίσιο του Χωροταξικού Σχεδιασμού στην Ελλάδα, περιοδικό «Νόμος και Φύση», Φεβρουάριος 2008

[4] Λουδοβίκος Κ. Βασενχόβεν, όπ.π. (σημ. 2).